

6. “Air Code of Ukraine” : Law of Ukraine of 19.05.2011 p. // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2011. – № 29. – Art. 123.
7. “On Approval of Rules of Air Transportation of Passengers and Baggage” : Order of the Ministry of Infrastructure of Ukraine № 735 of 11.30.2012 // *Ofitsiyniy visnik Ukraine*. – 2013. – № 4. – P. 303 – Art. 136.

УДК 341.63 (4)

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОГО ЗАХОДУ «ANTI-SUIT INJUNCTION» У МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБИТРАЖІ В УКРАЇНІ, ВРАХОВУЮЧИ ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Руденко О.В., слухач магістратури

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська, 60, м. Київ, Україна
oleksandr.rudenko@gmail.com*

Статтю присвячено вивченню забезпечувального заходу «anti-suit injunction», який у науці має різні назви; дослідженню його історичних витоків, порядку застосування в арбітражному розгляді зарубіжних країн; аналізу доцільності застосування такого заходу в міжнародному комерційному арбітражі в Україні.

Ключові слова: забезпечувальні заходи, «anti-suit injunction», антипозовні забезпечувальні заходи, міжнародний комерційний арбітраж, стримуючі заходи, попередні заходи.

ОТНОСИТЕЛЬНО ПЕРСПЕКТИВ ПРИМЕНЕНИЯ ОБЕСПЕЧИТЕЛЬНОЙ МЕРЫ «ANTI-SUIT INJUNCTION» В МЕЖДУНАРОДНОМ КОММЕРЧЕСКОМ АРБИТРАЖЕ В УКРАИНЕ, УЧИТЫВАЯ ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН

Руденко А.В.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
ул. Владимирская, 60, г. Киев, Украина
oleksandr.rudenko@gmail.com*

Статья посвящена изучению обеспечительной меры «anti-suit injunction», которая в науке имеет различные названия; исследованию его исторических истоков, порядка применения в арбитражном рассмотрении зарубежных стран; анализу целесообразности применения такой меры в международном коммерческом арбитраже в Украине.

Ключевые слова: обеспечительные меры, «anti-suit injunction», антипоисковые обеспечительные меры, международный коммерческий арбитраж, сдерживающие меры, предварительные меры.

ON THE PROSPECTS OF APPLICATION OF «ANTI-SUIT INJUNCTION» INTERIM MEASURE IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION IN UKRAINE BASED ON EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES

Rudenko O.V.

*Taras Shevchenko national university of Kyiv, str. Volodymyrska, 60, Kyiv, Ukraine
oleksandr.rudenko@gmail.com*

The article is devoted to the analysis of such interim measure as “anti-suit injunction”, which in science has different names, the study of its historical origins, the application of arbitration in foreign countries and to analyze the feasibility of such a measure in international commercial arbitration in Ukraine. The general idea of the article is study of one of the most effective measures to withhold any encumbrances against arbitration, which is widely used in foreign countries – “anti-suit injunction” and possibility of its implementation in international commercial arbitration in Ukraine. The author illustrates that scientific legal literature gradually develops the idea of possibility of application of “anti-suit injunction” in

international commercial arbitration which deserves its place as an effective interim measure. There are different opinions in jurisprudence on the “anti-suit injunction”, ranging from acceptance of usefulness in commercial arbitration to the categorical rejection of this application for several reasons, mainly due to its contradiction to public order of each separate state. The author emphasizes that “anti-suit injunction” measures conceived as a mechanism of political and legal struggle between different courts within one country – England. With the help of “anti-suit injunction” English courts created a single legal space in a single country. So, today, the courts of England and the United States use an “anti-suit injunction” measures pursuant to the arbitration agreement, unlike the courts of states covered by Regulation 44/2001 of the European Council. As a valuable experience for Ukraine, undoubtedly, procedural legal institute of “anti-suit injunction” is an effective tool in overcoming abuse of rights by the party to the arbitration process and serves as a sufficient mean of implementation of arbitration and its final decision. However, the application of such interim measures in international commercial arbitration in Ukraine substantially limited by existing legislative basis. Such a state legal framework does not sufficiently regulate the use of “anti-suit injunction”, which in turn does not exclude the mere possibility of usage of such measure international commercial arbitration in Ukraine.

Key words: provisional measures, anti-suit injunction, anti-claim interim measures, international commercial arbitration, restraining measures, interim measures.

Питання застосування забезпечувальних заходів є одним із проблемних у міжнародному комерційному арбітражі, зокрема щодо їх вживання з метою запобігання недобросовісним діям, спрямованим на перешкоджання арбітражному розгляду однією зі сторін шляхом ведення паралельного судового процесу в іншому суді.

Метою статті є вивчення одного з найбільш ефективних заходів боротьби з протидією арбітражному розгляду, який широко застосовується в зарубіжних країнах – «anti-suit injunction» (антипозовний забезпечувальний захід), дослідження його історичних витоків і доцільності його впровадження в діяльність міжнародного комерційного арбітражу в Україні.

У науковій юридичній літературі поступово розвивається ідея щодо можливості застосування в міжнародному комерційному арбітражі конструкції «anti-suit injunction», яка, на нашу думку, заслуговує на існування та застосування. У юридичній науці наявні різні думки щодо вказаного питання: від доцільності застосування в арбітражному процесі [1, с. 190] до категоричної відмови такого застосування з низки причин, головною з яких є протиріччя публічному порядку окремої країни [2].

Типовий закон про міжнародний торговельний арбітраж із змінами від 2006 р. (далі – Типовий закон ЮНСІТРАЛ) статтею 17 глави IV закріпив визначення забезпечувального заходу як будь-якого тимчасового заходу, незалежно від того, чи він ухвалений у формі арбітражного рішення або в будь-якій іншій формі, за допомогою якого в будь-який момент, що передує ухваленню рішення, яким остаточно врегулюється спір, арбітражний суд розпоряджається, щоб та або інша сторона:

- а) підтримувала або відновила статус-кво до вирішення спору;
- б) прийняла заходи з метою попередження наявних чи неминучих збитків або збитків самого арбітражу чи утримувалася від вжиття заходів, які можуть заподіяти такі збитки;
- в) надала кошти для збереження активів, за рахунок яких може бути виконане майбутнє арбітражне рішення;
- г) зберігала докази, які можуть відноситися до справи й мати суттєве значення для врегулювання спору [3].

Саме пункт «б» статті 17 Типового закону ЮНСІТАЛ нас цікавитиме в контексті статті, оскільки саме в ньому й розуміється інститут «anti-suit injunction», або, як в науці його ще називають, «антипозовний забезпечувальний захід» [4, с. 377], «заборона судочинства» (*ban trial*) [5, с. 544], «попередні заходи» (*preliminary measures*), «термінові заходи» (*urgent measures*), «стримуючі заходи» (*holding measures*) та ін. [6, с. 284].

«*Anti-suit injunction*» є одним з інструментів захисту права під час розгляду справи в арбітражі зарубіжних країн. Х. Шак зазначає: «В Англії та США так звана «заборона судочинства» («*anti-suit injunction*») є часто використовуваним засобом в арсеналі суду. За допомогою такого розпорядження суду позивачеві забороняється продовжувати вести розпочатий в іноземному суді процес. Подібна заборона адресована не іноземному суду (що суперечило б міжнародному праву), а позивачеві, якого суд зобов'язує забрати свою позовну заяву назад або ж відмовитися від подальшої участі в іншому судовому процесі» [4, с. 378].

І.С. Комаров визначає «*anti-suit injunction*» («заборона на здійснення судочинства») як заборону громадянину або організації на ініціювання або продовження судового процесу в тому чи іншому суді, який вказаний у судовому акті про заборону судочинства, унаслідок недотримання (реального або потенційного) ними під час звернення до суду правил підсудності [1, с. 198].

Тобто «*anti-suit injunction*» розуміється як заборона подавати позов в іншій суд або продовжувати судовий розгляд щодо позову, який вже було подано в іншому суді, і така заборона має персональну юрисдикцію щодо сторони арбітражного розгляду.

«*Anti-suit injunction*» має давню історію. Д. Тан зазначає, що антипозовний забезпечувальний захід бере початок від судових заборон англійським Судом Канцлера (English Court of Chancery), які припиняли розгляд справи англійським судом загального права (English court of common law) таким чином, щоб встановити перевагу права справедливості над загальним правом [7]. Протягом ХІХ ст. відповідну судову заборону використовували для обмеження можливості пред'явлення позову для розгляду в іншому суді в межах Сполученого Королівства й навіть за його межами. В історії англо-саксонського права можна знайти й інші приклади подібних забезпечувальних засобів судового захисту. Так, Г.Дж. Берман у роботі «Західна традиція права: епоха формування» описує так звані «заборонні ордери», які застосовувалися англійськими судами в період середньовіччя (починаючи з ХІ ст.): «Сфера конфлікту між королівськими й церковними судами в Англії визначалася таким правовим інструментом, як «заборонний наказ» («*writ of prohibition*»). Такий наказ видавався Канцлером від імені короля, і він забороняв церковному суду вести конкретну справу на тій підставі, що компетенція церкви в цьому питанні поставлена під сумнів відповідачем у справі» [8].

Як бачимо, історія виникнення «*anti-suit injunction*» бере свій початок з Англії й має досить цікаву історію розвитку. Необхідно зазначити, що англійські суди вже досить давно прагнуть захистити недоторканність арбітражних угод між сторонами в разі виникнення й розгляду спору. На сьогодні такі заборони застосовуються досить активно в країнах англо-саксонської правової сім'ї.

Так, у справі *Bouygues Offshore SA vs Caspian Shipping* 2013 р. суд ввів судову заборону на ведення справи в іншому судді. Основним фактором, який вплинув на рішення суду, було те, що аналогічний розгляд за спором сторін відбувався в суді Південної Африки [9].

Проте між країнами Європейського Союзу (далі – ЄС) згадані заборони не застосовуються, оскільки, на думку Суду Європейського Союзу, правова система ЄС заснована на «взаємній довірі й рівності», і застосування такого способу може бути потрактоване як неповага до інших судів, тому багато країн не хочуть брати цей інститут до уваги (рішення в справі *Gregory Paul Turner vs Felix Fareed Ismail Grovit, Harada Ltd and Changeport SA* від 27 квітня 2004 р.).

Проте науковці та практики – прихильники можливості використання «*anti-suit injunction*» – підкреслюють, що такі заходи є досить ефективними, а існуюче небажання використовувати цей інститут наявне через неправильне розуміння суті та змісту «*anti-suit injunction*». Так, вони спрямовані не до суду іноземної держави (на відміну від заборонного ордеру, який був адресований безпосередньо церковному суду), а відповідній стороні. Лорд Хобрус у справі

Turner vs Grovit and Others 2004 р., яка, як зазначено вище, згодом була спрямована Палатою лордів Великобританії до Суду ЄС, зазначає: «Цей вид обмежувальних наказів зазвичай іменується антипозовним забезпечувальним заходом (*«anti-suit injunction»*). Цей термін вводить в оману, оскільки створює враження, що наказ адресований іншому суду й має для нього обов'язкову силу, проте це не так, тому що, коли англійський суд приймає обмежувальний наказ, цей наказ адресується тільки відповідній стороні, не спрямований проти іноземного суду, має обов'язкову силу тільки для цієї сторони й діє тільки у випадку, якщо ця сторона підпорядковується юрисдикції англійських судів і може бути примушена до виконання наказу» [10].

Розглянемо те, як реалізується право суду накладати такого роду заборону на прикладі однієї справи, розглянутої в 2006 р. судом штату Нью-Йорк, між компаніями «Altimo» та «Telenor» [11].

Норвезькому холдингу «Telenor» належало 56,5% українського ЗАТ «Київстар» (до перейменування ЗАТ в ПрАТ), а компанії «Altimo» через ТОВ «Сторм» – 43,5% акцій ЗАТ «Київстар». Порядок керування компанією «Київстар» було визначено в угоді між «Telenor» і ТОВ «Сторм», укладеній 30 січня 2004 р. За цією угодою всі суперечки мають розглядатися в міжнародному комерційному арбітражі Нью-Йорка на основі положень американського права. Конфлікт між структурами «Altimo» та «Telenor» почався в серпні 2005 р. через спробу ТОВ «Сторм» посилити свій вплив у раді директорів ЗАТ «Київстар». ТОВ «Сторм» погодилося з тим, що «Telenor» міг висувати п'ять з дев'яти членів ради директорів ЗАТ «Київстар», а також пропонувати кандидатуру генерального директора. «Altimo» заявила, що таке положення статуту ЗАТ «Київстар» не відповідає законодавству України, і ініціювала низку справ у національних судах. Так, Голосіївський районний суд ухвалою від 1 грудня 2006 р. зобов'язав компанію «Telenor» та ТОВ «Сторм» припинити арбітражний розгляд із цього спору, а навесні 2006 р. суд визнав недійсною акціонерну угоду між «Telenor» і ТОВ «Сторм», а також арбітражне застереження, за яким усі суперечки мали розглядатися арбітражем у Нью-Йорку. Проте «Telenor» в лютому 2006 р. подав позов до Арбітражного суду Нью-Йорка, звинувативши ТОВ «Сторм» у порушенні акціонерної угоди. Крім того, холдинг звернувся до Федерального суду південного округу Нью-Йорка, який 15 грудня 2006 р. заборонив компанії «Altimo» та її структурам продовжувати розгляд будь-яких спорів в українських судах, оскільки вони перешкоджають розгляду справи в комерційному арбітражі. 1 серпня 2007 р. Арбітражний суд Нью-Йорка виніс остаточну постанову, зобов'язавши ТОВ «Сторм» протягом 120 днів продати свої пакети акцій, що перевищують 5%, в українських компаніях, що конкурують з ЗАТ «Київстар», або продати пакет акцій у самому ЗАТ «Київстар». Арбітражні рішення повинні виконуватися добровільно або виконуватися державними судами. Проте саме це Печерський районний суд міста Києва зробити відмовився за наслідком звернення сторони щодо примусового виконання арбітражного рішення. Рішення Печерського районного суду є незвичайним, оскільки клопотання про визнання арбітражного рішення подала не компанія «Telenor», зацікавлена в примусовому виконанні, а ТОВ «Сторм» – сторона, що програла. При цьому заявник стверджував, що арбітражне рішення суперечить публічному порядку України, вимагаючи тим самим відмови у визнанні рішення. Проте міжнародні правила про комерційний арбітраж, на яких засновано й українське законодавство, не передбачають звернення до суду за визнанням арбітражного рішення сторони, яка не зацікавлена в його визнанні й виконанні. Нью-Йоркський суд вказав, що український суд розглядає справи за специфічними правилами, що сильно відрізняються від загальноприйнятих, і створює загрозу для арбітражу, що суперечить американському законодавству. Відмова Печерського суду визнати арбітражне рішення стала фактично відповіддю такій жорсткій постанові американського суду. У мотивувальній частині рішення українського суду зазначається, що ця постанова в Україні не визнана й ніякої юридичної сили не має. ТОВ «Сторм» правильно дотримувалося заборони українського суду на участь в арбітражному розгляді в Нью-Йорку, що нібито призвело до порушення процедури вже самим арбітражем.

Важливо підкреслити ту обставину, що арбітражний суд безпосередньо не вторгався в юрисдикцію українського суду, оскільки його заборона була адресована конкретним особам, а не самому суду. Хоча деякі фахівці визнають, що непряме втручання в юрисдикцію іноземного суду при цьому все-таки відбувається. Тому законодавці й судові органи багатьох країн намагаються обмежувати застосування таких заборон. Наприклад, у деяких країнах сторона, яка звертається за заборonoю, зобов'язана внести велику грошову заставу в забезпечення покриття можливих збитків іншої сторони в результаті накладення заборони (наприклад, у 2005 р. таке правило було введено в Чехії).

Розглянутий вище приклад яскраво демонструє, що американські суди готові накладати відповідні заборони у випадках, коли судовий розгляд (навіть якщо він відбувається в іноземному суді) використовується в цілях перешкодити законному розгляду в комерційному арбітражі на території США, проте країни континентального права не квапляться зі сприйняттям можливості застосуванням таких заборон.

Водночас нещодавно Генеральний суддя Суду Європейського Союзу висловив позицію в справі Газпрому (№ С-536/13), яка здивувала багатьох. Справа стосується відповідності Регламенту 44/2001 Ради ЄС (Регламент «Брюссель І») забезпечувального заходу, вжитого одним з арбітражних судів Європейського Союзу, яким було заборонено розглядати справу із цього ж питання в будь-яких інших судах у межах ЄС. Обґрунтовуючи свою позицію, Генеральний суддя Європейського Суду вказав, що попереднє рішення суду щодо аналогічного питання (справа Allianz SpA etc. v. West Tankers № С-185/070) слід вважати невірним, а антипозовні забезпечувальні заходи («*anti-suit injunction*»), які застосовуються арбітражними судами, дозволені та повинні виконуватися в країнах Європейського Союзу. Остаточне рішення в цій справі Судом Європейського Союзу на сьогодні не прийнято, однак можна реально очікувати, що воно загалом підтримає таку позицію щодо антипозовних забезпечувальних заходів («*anti-suit injunction*») в арбітражах [12].

Антипозовні забезпечувальні заходи виникли як механізм політико-правової боротьби між різними судами в межах однієї держави – Англії. За допомогою відповідних антипозовних заборон створювався єдиний правовий простір у межах єдиної країни. Так, нині суди США та Англії можуть вживати антипозовні забезпечувальні заходи на виконання арбітражної угоди, на відміну від судів держав, на які поширюється дія Регламенту 44/2001 Ради ЄС щодо юрисдикції, визнання та виконання судових рішень із цивільних господарських справ та оновленого Регламенту Європарламенту та Ради ЄС № 1215/2012, який вступає в дію з 10 січня 2014 р. (насамперед країн Європейського Союзу). Щодо вітчизняного законодавства, відповідно до статті 17 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», якщо сторони не домовилися про інше, третейський суд може на прохання будь-якої сторони розпорядитися про вжиття якою-небудь стороною таких забезпечувальних заходів щодо предмета спору, які він вважає необхідними. Третейський суд може затребувати від будь-якої сторони надати належне забезпечення у зв'язку з такими заходами. Тобто самостійно приймати рішення про застосування будь-яких забезпечувальних заходів, як це здійснюється в Англії та США, згідно з українським законодавством, міжнародний комерційний арбітраж не може.

Доходячи висновку, під антипозовними забезпечувальними заходами («*anti-suit injunction*») слід розуміти заборону на ініціювання або ведення паралельного судового процесу в іншому суді з тієї самої справи, яка вже розглядається, і така заборона має персональну юрисдикцію щодо сторони арбітражного розгляду.

Зміст «*anti-suit injunction*» забезпечувального заходу полягає в такому:

- це адресована одній стороні заборона на ініціювання або ведення паралельного судового процесу в іншому суді;
- цей захід адресовано саме конкретним особам, а не судам, він не ставить під сумнів компетенцію іноземного суду;

- цей захід являє собою спосіб боротьби зі зловживанням однієї зі сторін своїми процесуальними правами шляхом недобросовісних дій щодо ведення паралельного процесу в іншому суді з метою утруднити розгляд або зробити неможливим виконання майбутнього рішення англійського суду;
- діє протягом арбітражного розгляду, тобто до моменту прийняття арбітражем рішення в справі, а потім втрачає свою чинність.

Щодо запозичення досвіду застосування таких забезпечувальних заходів арбітражем в Україні, то, безперечно, інститут «*anti-suit injunction*» є дієвим механізмом на шляху подолання зловживань стороною арбітражного процесу й слугує достатнім засобом реалізації арбітражного розгляду та прийняття рішення. Водночас застосування таких забезпечувальних заходів міжнародним комерційним арбітражем в Україні істотно обмежено існуючою законодавчою основою, а саме положеннями Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», Регламенту 44/2001 Ради ЄС щодо юрисдикції, визнання та виконання судових рішень із цивільних господарських справ та оновленого Регламенту Європарламенту та Ради ЄС № 1215/2012, який набрав чинності з 10 січня 2014 р. (Регламент «Брюссель 1» та Регламент «Брюссель 2», відповідно). При цьому, на нашу думку, такий стан законодавчої бази не достатньо чітко врегульовує питання застосування антиповозних заходів забезпечення позову («*anti-suit injunction*»), що у свою чергу не виключає самої можливості застосування міжнародним комерційним арбітражем в Україні таких заходів. На підтримку такої позиції свідчить остання практика Суду Європейського Союзу, який очевидно дуже скоро змінить власну позицію щодо антиповозних заходів забезпечення позову («*anti-suit injunction*») та дасть позитивний поштовх їх застосування в тому числі міжнародним комерційним арбітражем в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комаров И.С. Защита ответчика против иска в гражданском и арбитражном процессе : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.15 / И.С. Комаров ; Уральская государственная юридическая академия. – Екатеринбург, 2012. – 221 с.
2. Рожкова М.А. Обеспечительные меры иностранного суда [Електронний ресурс] / М.А. Рожкова // ЭЖ-Юрист. – 2006. – Режим доступу : <http://rozhkova.com/ARTICLE/AR27.html>.
3. Типовой Закон про міжнародний торговельний арбітраж [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал ВР України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_879.
4. Шак Х. Международное гражданское процессуальное право : учебник / Х. Шак. – М. : БЭК, 2001. – 560 с.
5. Эндрюс Н. Система гражданского процесса Англии : судебное разбирательство, медиация и арбитраж / Н. Эндрюс ; пер. с англ. и ред. Р.М. Ходыкина ; Кембриджский университет. – М. : Инфотропик Медиа, 2012. – 544 с.
6. Прусенко Г.Є. Поняття та види забезпечувальних заходів в міжнародному комерційному арбітражі / Г.Є. Прусенко // Юридичний вісник. – 2014. – № 2. – С. 284-288.
7. Tan D. Anti-suit injunctions and the vexing problem of comity [Electronic resource] / D. Tan. – Access mode : <http://www.dantanlaw.com/resources/antisuittan.pdf>.
8. Берман Г.Дж. Западная традиция права : эпоха формирования / Г.Дж. Берман. – пер. с англ. – М. : Изд-во МГУ ; ИНФРА-М – НОРМА, 1998. – 624 с.
9. Are Anti-Suit Injunctions Back on the Menu? The AG's Opinion in Gazprom [Electronic resource]. – Access mode : <http://kluwarbitrationblog.com/blog/category/anti-suit-injection>.

10. Thomas R. The anti-suit injunction / R. Thomas // Oxford University Press. – 2008. – P. 4.
11. Печерський суд не визнав рішення міжнародного арбітражу у справі власників «Київстару» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.newsru.ua/arch/finance/24oct2007/telenor_vs_ultimo.html.
12. Turner Grovit [Electronic resource] // Publications on the Internet Judgments house of lords. – Access mode : <http://www.publications.parliament.uk/pa/>.

REFERENCES

1. Komarov I.S. "Protection of the Defendant against the Claim in Civil and Arbitration Process" : thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.15 / I.S. Komarov ; Ural state legal academy. – Ekaterinburg : 2012. – 221 p.
2. Rozhkova M.A. "Interim Measures of a Foreign Court" [Electronic resource] / M.A. Rozhkova // *EZh-yurist*. – 2006. – Access mode : <http://rozhkova.com/ARTICLE/AR27.html>.
3. Model Law on International Commercial Arbitration [Electronic resource] // *Oficiyniy veb-portal VR Ukraine*. – Access mode : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_879.
4. Schuck H. *Mezhdunarodnoe grazhdanskoe processual'noe pravo* [International Civil Procedural Law] : teaching aid / H. Schuck. – Moscow : BEK, 2001. – 560 p.
5. Andrews N. *Systema grazhdanskogo processa Anglii : sudebnoe razbiratel'stvo, mediaciya i arbitrazh* [The System of Civil Procedure in England : the Trial, Mediation and Arbitration] / N. Andrews ; translation R.M. Khodykina ; Cambridge university. – Moscow : Infotropik Media, 2012. – 544 p.
6. Prusenko H.Y. "Concept and Types of Interim Measures in International Commercial Arbitration" / H.Y. Prusenko // *Yuridichniy visnik*. – 2014. – № 2. – P. 284-288.
7. Daniel Tan. "Anti-suit injunctions and the vexing problem of comity" [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.dantanlaw.com/resources/antisuittan.pdf>.
8. Behrman H.J. *Zapadnaya tradiciya prava : epocha formirovaniya* [The Formation of the Western Legal Tradition] / H.J. Behrman ; translation. – Moscow : Izd-vo MGU : INFRA-M NORMA, 1998. – 624 p.
9. "Are Anti-Suit Injunctions Back on the Menu? The AG's Opinion in Gazprom" [Electronic resource]. – Access mode : <http://kluwerarbitrationblog.com/blog/category/anti-suit-injection>.
10. Thomas R. "The anti-suit injunction" / R. Thomas // Oxford University Press. – 2008. – P. 4.
11. "Pechersk Court does not recognize International Arbitration Decision in the Case of Owners of "Kyivstar" [Electronic resource]. – Access mode : http://www.newsru.ua/arch/finance/24oct2007/telenor_vs_ultimo.html.
12. Turner Grovit // Publications on the Internet Judgments house of lords [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.publications.parliament.uk/pa/>.